

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. п. 9 від «30» 06 2022 р.)

Ректор

А. А. Мазаракі

**ЕКОНОМІЧНА ПСИХОЛОГІЯ /
ECONOMIC PSYCHOLOGY**

**РОБОЧА ПРОГРАМА /
COURSE OUTLINE**

Київ 2022

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ заборонено

Автор: *Капосльоз Г.В.*, канд. психол. наук, с.н.с.
Скуловатова О.В., канд. психол. наук, доц.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри психології 15.03.2021р., протокол № 14.

Рецензенти: *Корольчук М.С.*, доктор психологічних наук, професор;
Дупляк Т.П., кандидат економічних наук, доцент;
Міняйло В.П., кандидат економічних наук, доцент;
Іванова О.М., кандидат економічних наук, доцент;
Калениченко Р.А., доцент кафедри професійної освіти Київського національного університету будівництва і архітектури, кандидат психологічних наук, доцент.

ЕКОНОМІЧНА ПСИХОЛОГІЯ / ECONOMIC PSYCHOLOGY

РОБОЧА ПРОГРАМА / COURSE OUTLINE

освітній ступінь	бакалавр /	bachelor
галузі знань	05 Соціальні та поведінкові науки /	Social and behavioral sciences
	24 Сфера обслуговування /	Service sector
	07 Управління і адміністрування/	Management and administration
спеціальності	053 Психологія /	Psychology
	242 Туризм /	Tourism
	071 Облік і оподаткування /	accounting and taxation
спеціалізації	Психологія /	Psychology
	Практична психологія /	Practical psychology
	Економіка і організація туризму /	Economy and tourism organization
	Облік та оподаткування /	accounting and taxation
	Фінансовий контроль і аудит /	financial control and audit

**1. Структура дисципліни та розподіл годин за темами
(тематичний план)**

Назва теми	Кількість годин					Форми контролю
	Загальна/ кредити	з них				
		Лекції	Практичні заняття	Семінарські заняття / МК	Самостійна робота студентів	
ТЕМА 1. Предмет, завдання та структура економічної психології	12	2		2	8	Т, Д, КО, ТЗ, П
ТЕМА 2. Когнітивні аспекти прийняття економічного рішення.	12	2	2		8	
ТЕМА 3. Афективні фактори економічної поведінки	16	2		2	12	КО, ТЗ, П
ТЕМА 4. Психологія фінансової поведінки	18	4		2	12	Т, КО, РП
ТЕМА 5 Психологія грошей та власності	22	2	2	2	16	Т, КО, Д, П
ТЕМА 6. Психологія споживчої поведінки	16	2	2		12	КО, ТЗ, П
ТЕМА 7. Психологія підприємництва	30	4	4		22	РП, ТЗ, П, Д
ТЕМА 8. Дослідження в галузі економічної психології	14	4	2		8	КО
ТЕМА 9. Психологія ділового спілкування в економічній сфері	20	2	2	2	14	Т, КО, П
ТЕМА 10. Психологічні аспекти функціонування трудового колективу	20	4		4	12	Т, КО, П
Разом	180/6	28	14	14	124	
Підсумковий контроль	Екзамен					

Скорочення:

опитування – О;

презентація – П;

диспут– Д;

тести – Т;

творче завдання – ТЗ;

колективне обговорення проблеми – КО.

2. Тематика та зміст лекційних, практичних (семінарських), лабораторних занять, самостійної роботи студентів

Результати навчання	Навчальна діяльність ^{1*}	Робочий час студента
1	2	3
Знати сучасні досягнення в галузі економічної психології; основні поняття, категорії, завдання, принципи напрямів розвитку та історію становлення економічної психології.	<p>Тема 1. Предмет, завдання та структура економічної психології</p> <p>Лекція 1. Економічна психологія в системі наукових знань</p> <p>1. Об'єкт, предмет та методи ЕП. 2. Історія ЕП. 3. Економічна психологія в системі наук.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 2, 4 Додатковий: 2, 3 Інтернет-ресурси: 2, 6</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів</p> <p>1. Усвідомити основний принципи і специфіку вивчення економічної психології (бути готовим до усної відповіді з зазначеного питання). 2. <i>Провести психолого-економічний аналіз основних сфер і проблем економічної психології в умовах соціально-економічних змін в Україні</i> (тренажерне завдання, форма контролю: письмовий звіт представляється в аудиторії). 3. Визначити основні поняття економічної психології: «економічна поведінка», «економічні відносини», «суб'єкти економічної поведінки та економічних відносин» (законспектувати). 4. Познайомитись з роботами (на вибір): - Купрейченко А. Б. «Сучасний стан досліджень у вітчизняній ЕП», Сивухи С.В. «ЕП на порозі тисячоліття», Канемана Д., Тверски А. «Рациональний вибір, цінності та фрейми», Талеба Н. «Черний лебідь» та представити на занятті прочитану роботу.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 2, 4 Додатковий: 2, 3 Інтернет-ресурси: 2, 6</p>	8
	<p align="center">Семінарське заняття 1</p> <p align="center">Основні поняття економічної психології</p> <p>1. Предмет економічної психології та її місце в системі наукових знань.</p>	2

* Питання, які розглядатимуться із застосуванням інтерактивних методів навчання.

	<p>2. Історія виникнення та розвитку економічної психології.</p> <p>3. Основні сфери і проблеми економічної психології в умовах соціально-економічних змін в Україні.</p> <p>4. Основні завдання та методи роботи практичного психолога в різних сферах економічної діяльності.</p>	
<p>Знати психологічні чинники, що впливають на процес прийняття економічного рішення</p> <p>Уміти визначати допустимі ризики у процесі прийняття економічного рішення</p>	<p>Тема 2. Когнітивні аспекти прийняття економічного рішення</p> <p>Лекція 2. Когнітивна сфера та економічна поведінка</p> <p>1. Прийняття економічного рішення.</p> <p>2. Вибір і розрахунок.</p> <p>3. Ризик і виграш або програш.</p> <p>4. Психологічні затрати економічного рішення.</p> <p>5. Вибір і атрибуція.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 2, 4 Додатковий: 2. 3 Інтернет-ресурси: 2, 6</p> <p>Самостійна робота студентів</p> <p>1. Підготувати презентацію (на вибір):</p> <p>а) Теоретико-емпіричний характер економічної психології.</p> <p>б) Причини невизначеності й непередбачуваності економічної поведінки.</p> <p>в) Роботи економістів, що відкривають психологічні аспекти економічного життя.</p> <p>2. Зробити огляд сучасної літератури з економічної психології (літературний огляд).</p> <p>3. Визначити поняття і чинники ризику.</p> <p>4. Систематизувати види підприємницького ризику.</p> <p>5. Визначити показники ризику, проаналізувати способи вимірювання, і методи його оцінки.</p> <p>6. Визначити 2-3 способи зниження підприємницького ризику.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 2, 4 Додатковий: 2. 3 Інтернет-ресурси: 2, 6</p> <p>Практичне заняття 1</p> <p>Психологічні аспекти ігрового та підприємницького ризику</p> <p>1. Феномен ризику і його сучасна економіко-психологічна інтерпретація</p> <p>2. Типи ризикових ситуацій та чинники, що їх визначають</p> <p>3. Чинники, що впливають на готовність до ризику</p>	<p>2</p> <p>8</p> <p>2</p>

	<p>4. Умови виправданого ризику</p> <p>5. Психологічна проблема керування ризиками.</p>	
<p>Знати типології й особливості економічної поведінки, включаючи нормативну й девіантну поведінку, їхні причини, фактори; особливості індивідуальної і групової поведінки в процесі прийняття рішень. Уміти аналізувати особливості мотиваційної сфери особистості та їхній вплив на здійснення споживчого вибору.</p>	<p>Тема 3. Афективні фактори економічної поведінки</p> <p>Лекція 3. Мотиваційно-вольовий компонент економічної поведінки</p> <p>1. Емоційні компоненти економічної поведінки.</p> <p>2. Мотиваційні компоненти економічної поведінки.</p> <p>3. Вольові компоненти економічної поведінки.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 2, 3 Додатковий: 2, 4, 7 Інтернет-ресурси: 1, 4, 6</p> <p>Самостійна робота студентів</p> <p>1. Дати пояснення терміну <i>модальність</i> (знак) емоцій, записати 2-3 приклади прояву модальності емоцій у регуляції економічної поведінки.</p> <p>2. Визначити ознаки феномену <i>інтенсивність емоцій</i> та їхній зміст.</p> <p>3. Підготувати презентацію на тему “Емоційний споживчий вибір”.</p> <p>4. Мотиваційно-вольовий компонент поведінки особистості в економічній сфері (скласти схематичний опис феномену).</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 2, 3 Додатковий: 2, 4, 7 Інтернет-ресурси: 1, 4, 6</p>	<p>2</p> <p>12</p>
	<p>Семінарське заняття 2</p> <p>Емоційно-вольова регуляція економічної поведінки</p> <p>1. Чим може бути спричинене зменшення раціональності в діях як окремої людини, так і члена бізнес-організації?</p> <p>2. Розкрийте смисл закону Йеркса-Додсона, що описує емоційні компоненти споживчої поведінки людини.</p> <p>3. Яким чином проявляються накопичувальні емоції, гностичні емоції, глоричні емоції, естетичні емоції, гедоністичні емоції, комунікативні емоції, романтичні емоції в економічній поведінці людини?</p> <p>4. Дайте визначення терміну «мотив». Зміст економічних мотивів <i>Мотиви отримання винагороди, Мотиви накопичення та інвестування, Мотиви кооперації.</i></p> <p>5. В чому проявляються Вольові компоненти економічної поведінки?</p>	<p>2</p>
<p>Знати основи психології фінансової поведінки; психологічні</p>	<p>Тема 4. Психологія фінансової поведінки</p> <p>Лекція 4. Основи психології економічної поведінки особистості</p> <p>1. Економічна поведінка, її цілі та різновиди</p> <p>2. Соціально-психологічні фактори формування і</p>	<p>2</p>

<p>закономірності заощаджень та витрат.</p> <p>Уміти визначати та аналізувати основні закономірності розвитку й механізми реалізації індивідуальних особливостей особистості в різних ситуаціях економічного життя.</p>	<p>регулювання економічної поведінки</p> <p>3. Компоненти економічної поведінки</p> <p>Лекція 5. Основи психології фінансової поведінки.</p> <p>1. Психологічні закономірності заощаджень та витрат.</p> <p>2. Економічна психологія сприйняття доходів і заощаджень й особливості фінансової поведінки населення.</p> <p>3. Економіко-психологічні проблеми сприйняття населенням податкової політики й оподатковування.</p> <p>4. Оцінка податкової політики різними верствами населення: персональні, організаційні й ситуаційні фактори оцінки.</p> <p>5. Психологічні проблеми обміну та розподілу.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 2, 3 Додатковий: 2, 3 Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 6</p> <p>Самостійна робота студентів</p> <p>1. <i>Підберіть, опишіть 2-3 приклади економічної поведінки людини, що мають різні соціально-психологічні чинники, які її спричиняють. Опишіть та поясніть визначені чинники (в готовності використати у процесі дебатів).</i></p> <p>2. <i>У підгрупах підготувати презентацію з аналітичною складовою на тему: «Психологічні проблеми сприйняття населенням економічної кризи в країні» (робота в малих групах, презентація).</i></p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 2, 3 Додатковий: 2, 3 Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 6</p> <p>Семінарське заняття 3</p> <p>Фінанси та податки: психологічний аспект</p> <p>1. <i>Економічна психологія сприйняття доходів і заощаджень та особливості фінансової поведінки населення (дебати).</i></p> <p>2. <i>Психологічні особливості сприйняття податків (круглий стіл).</i></p>	<p>12</p> <p>2</p>
<p>Знати та розуміти вплив на поведінку особистості та суспільства їхнього статусу й ролі в</p>	<p>Тема 5. Психологія грошей та власності</p> <p>Лекція 6. Психологічні аспекти проблема грошей та ставлення до власності</p> <p>1. Гроші як об'єкт психологічних досліджень. Внесок психології у вивчення феномену грошей.</p> <p>2. Макроекономічні дослідження психологічного аспекту грошей.</p>	<p>2</p>

<p>організації, участі в керуванні володінні власністю; основні теоретичні підходи та методи вивчення монетарних стосунків. Розуміти психологічні аспекти проблеми власності.</p> <p>Уміти визначати необхідність професійної психологічної допомоги в умовах економічної реальності; виокремлювати психологічну складову в питаннях ставлення до власності грошей.</p>	<p>3. Типи акцентуації особистості в контексті використання грошей. Фактори, що впливають на ставлення до грошей.</p> <p>4. Настанови що до грошей та їхня структура. Ставлення до грошей у різних соціальних групах.</p> <p>5. Проблема ставлення особистості до власності.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 2, 4 Додатковий: 1, 4, 5 Інтернет-ресурси: 2, 4, 5, 6</p> <p>Самостійна робота студентів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготуватися до дискусійного обговорення теми, підібрати відповідні публікації: «Проблема власності та ставлення до речей, скрізь призму власної особистості» (дебати). 2. Опрацювати працю (на вибір) Фенько А.Б. «Проблема грошей в сучасних закордонних дослідженнях» та третій розділ з книги Фернама А., Аргайла М. «Психологія грошей та фінансової поведінки» (представити на занятті аналіз прочитаної роботи). 3. Зробити аналіз економічної поведінки членів власної сім'ї (короткий звіт та презентація результатів). 4. Порівняйте грошові купюри різних країн. Спробуйте проаналізувати різні аспекти психологічного сприйняття цих купюр (презентація). <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 2, 4 Додатковий: 1, 4, 5 Інтернет-ресурси: 2, 4, 5, 6</p>	<p>16</p>
	<p>Семінарське заняття 4</p> <p>Психологічна проблема грошей та ставлення до власності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологія заощаджень. 2. Сприйняття цінності грошей. Вплив грошей на формування особистості. 3. Психологічні дослідження грошової поведінки дітей і підлітків у сфері споживання. 4. Гроші в повсякденному житті. Гроші та психологічне здоров'я. 5. Методи вивчення монетарних стосунків. 6. Питання власності в психологічній літературі. Особистість та власність. 7. Психологічна характеристики видів привласнення. Процеси руху речей в системі власності. 	<p>2</p>

	<p><i>споживчої поведінки в житті знайомих та власному (тренажерне завдання).</i></p> <p>5. <i>Обговорення моделей вибіркової споживчої поведінки (Модель Андріасина, модель Нікосія, модель Ховарда-Шеса) (круглий стіл).</i></p>	
<p>Знати типології й особливості індивідуальної та групової поведінки в сфері економіки: в умовах виробництва, розподілу, обміну, споживання, володіння й керування.</p> <p>Розуміти психологічну складову понять: «підприємець», «підприємницька діяльність», «імідж підприємця».</p> <p>Уміти використовувати результати психологічної діагностики структурних компонентів особистості.</p>	<p align="center">Тема 7. Психологія підприємництва</p> <p align="center">Лекція 8. Об'єктивні психологічні передумови розвитку підприємництва</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологічні передумови підприємництва. 2. Підприємець та держава. 3. Етика та ідеологія підприємництва. 4. «Образ» підприємця. 5. Підприємець та менеджер –психологічний портрет. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 2, 3 Додатковий: 3, 4, 5, 6 Інтернет-ресурси: 2, 3, 4, 6</p> <p align="center">Самостійна робота студентів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготувати презентацію (на вибір):. <ol style="list-style-type: none"> а) Поведінка людини в економіці та її очікування. б) Імідж підприємця як соціально-психологічне явище. в) Психологічні особливості підприємництва як виду економічної діяльності. г) Дослідження підприємницької діяльності й підприємців в вітчизняній та закордонній економічній психології. 2. Познайомитись з роботою Барлоу Д. П. «Продаж вина без пляшок» та Р. Кіосакі «Багатий тато, бідний тато» (представлення висновків з прочитаної роботи в аудиторії). 3. Подумати над виразом С. Керкегора: «Йти вперед – втратити душевний спокій, лишатись на місці – втратити себе». Підберіть 6-8 фраз, висловів які відображують сутність психології підприємництва (письмовий звіт). 4. У підгрупах скласти програму формування позитивного психологічного іміджу підприємця (робота в малих групах; форма звітності: представлення програми). 5. Підготувати короткі презентації: <ol style="list-style-type: none"> 1. Феноменологія підприємництва: синтез економічного й психологічного аспектів. 2. Основні напрями досліджень у психології підприємництва (представлення презентацій). <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 2, 3</p>	<p align="center">2</p> <p align="center">12</p>

<p>Знати професійно-важливі психологічні якості фахівця економічної сфери; основні мотиви вибору підприємницької діяльності.</p>	<p>Додатковий: 3, 4, 5, 6 Інтернет-ресурси: 2, 3, 4, 6 Лекція 9. Психологічні особливості та особисті якості підприємця 1. Психологічний портрет підприємця. 2. Підприємливість та пара підприємливість. 3. Психологічні особливості молодого підприємця. 4. Порівняльна психологічна характеристика підприємця та менеджера. Список рекомендованих джерел: Основний: 2, 3 Додатковий: 3, 4, 5, 6 Інтернет-ресурси: 2, 3, 4, 6</p>	<p>2</p>
<p>Уміти узагальнювати психологічні вимоги до професійно-важливих якостей підприємця, управлінця, фахівця конкретної організації.</p>	<p>Самостійна робота студентів 1. Зробити критичний аналіз проблеми особистості в економіці (представлення аналізу). 2. Підібрати методики для дослідження професійно-важливих рис підприємця (добірка з 4-6 методик). 3. Підготувати доповідь (на вибір): 3.1. Характер взаємин з партнерами в підприємницькій діяльності. 3.2. Соціально-психологічні фактори ділової активності підприємців й успішності підприємницької діяльності (доповідь). 4. Познайомитись з роботою Маккея Х. «Як вціліти серед акул: Психологічний аналіз досвіду ведення бізнесу» (представлення прочитаної роботи). 5. <i>Скласти анкету для визначення інтересів окремих верств населення (студентів, пенсіонерів тощо) до проблем економічної психології. Опитати 10 чоловік. Зробити письмові висновки з отриманих результатів</i> (тренажерне завдання). 6. <i>Підготувати коротку презентацію</i> (на вибір): 1. Вивчення професійно-важливих якостей підприємця, бухгалтера, аудитора, чи іншого спеціаліста (на вибір). 2. Методи діагностика професійних якостей. 3. Шляхи компенсації професійних якостей. 4. Мотиви вибору підприємницької діяльності. 5. Ставлення до ризику, конкуренції та невдач (презентація). Список рекомендованих джерел: Основний: 2, 3 Додатковий: 3, 4, 5, 6 Інтернет-ресурси: 2, 3, 4, 6 Практичне заняття 4</p>	<p>10</p> <p>2</p>

	<p align="center">Психологічний портрет бухгалтера</p> <p><i>Модерація визначення важливих психологічних якостей та рис бухгалтера.</i></p> <p>Хід заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пояснення мети та задач заняття. 2. Колективне визначення психологічних якостей та рис характеру успішного бухгалтера. 3. Об'єднання студентів у робочі групи та класифікація і систематизація визначених рис та якостей бухгалтера. 4. У підгрупах розробка стратегії по вихованню та розвитку необхідних бухгалтерові рис та якостей. 5. Представлення на загальній результатів роботи групи. 6. Підведення підсумків проведеного заняття (модерація, робота в малих групах). <p align="center">Практичне заняття 5</p> <p align="center">Підприємець, менеджер, бухгалтер, аудитор</p> <p><i>Глибинний психологічний аналіз відмінностей між особистістю підприємця, менеджера, бухгалтера за допомогою рольової гри: «Підприємець, менеджер, бухгалтер».</i></p> <p>Хід заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Повідомлення мети та задач практичного заняття; 2. Проведення рольової гри. 3. Колективне обговорення рольових та характерологічних відмінностей між менеджером, підприємцем та бухгалтером. 4. Підведення підсумку проведеного заняття (рольова гра). 	2
<p>Знати методологію, методи, що використовують ви в економічній психології</p> <p>Уміти аналізувати результати психологічних досліджень в економічній сфері;</p> <p>застосовувати методи економіко-психологічних досліджень.</p>	<p>Тема 8. Дослідження в галузі економічної психології</p> <p>Лекція 10. Методика організації досліджень в галузі економічної психології</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Коротка характеристика методів дослідження економічної психології. 2. Роль експериментальних (лабораторних) та емпіричних досліджень в природних умовах для розуміння психологічних механізмів економічної поведінки. <p>Лекція 11. Напрями досліджень в галузі економічної психології</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологічні дослідження цікавості до цінних паперів. 2. Макроекономічні дослідження психологічного аспекту грошей. 3. Психологічні дослідження грошової поведінки дітей і підлітків у сфері споживання. 	2

	<p>4. Дослідження підприємницької діяльності й підприємців у вітчизняній та закордонній економічній психології.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 2, 3 Додатковий: 2, 3 Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 6</p> <p>Самостійна робота студентів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізувати в підгрупах психологічний аспект існування фондових ринків в Інтернеті (робота в малих групах; форма звітності: представлення письмових висновків в аудиторії). 2. Скласти класифікаційну таблицю методів економічної психології. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 2, 3 Додатковий: 2, 3 Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 6</p> <p>Практичне заняття 6 Дослідження в економічній психології</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення ключових напрямів досліджень в економічній психології та розгляд сучасного стану проблеми. 2. Означення перспектив досліджень в економічній психології. 3. Визначення психологічних методів, які можливо застосовувати в економіко-психологічних дослідженнях (Провести в умовах аудиторії асоціативний експеримент та проаналізувати його результати) (тренажерне завдання). 4. Методи спостереження та експерименту як основа дослідження економічної поведінки (тренажерне завдання на використання зазначених методів). 	<p>8</p> <p>2</p>
<p>Знати особливості використання та сприйняття невербальних засобів комунікації.</p> <p>Уміти слухати і сприймати думки інших; збирати й тлумачити актуальні дані, потрібні для</p>	<p>Тема 9. Психологія ділового спілкування в економічній сфері</p> <p>Лекція 12. Спілкування в сфері бізнесу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність спілкування: його функції, сторони, види, форми, бар'єри. 2. Мета та функції спілкування. Форми спілкування. Структура спілкування. 3. Специфіка міжособистісної комунікації. Комунікативні проблеми в діловій сфері. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 4 Додатковий: 2, 4, 5 Інтернет-ресурси: 3, 5, 6</p> <p>Самостійна робота студентів</p>	<p>2</p> <p>14</p>

<p>формування суджень із соціально-економічних питань; логічно та аргументовано формулювати та передавати свої думки та ставлення до подій у сучасному суспільстві, ситуацій виробничого характеру; використовувати техніки та прийоми активного включеного слухання, заохочення співрозмовника, ефективного діалогу тощо.</p>	<p>1. Самостійно розглянути питання: 1.1. Сутність спілкування як процесу. 1.2. Бар'єри спілкування. 1.3. Основні прийоми й правила спілкування (конспект питань).</p> <p>2. Підготувати в підгрупах матеріал по проблемі «Ділового спілкування в різних країнах (Великобританія, Америка, Японія, Німеччина, Китай, Росія та інші)» (представлення результатів роботи групи) (робота в малих групах).</p> <p>3. Самостійно проаналізувати особливості ділового спілкування в Україні (доповідь).</p> <p>4. Вивчити психологічні проблеми проведення торговельних переговорів й угод (письмовий звіт та доповідь).</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 4 Додатковий: 2, 4, 5 Інтернет-ресурси: 3, 5, 6</p> <p style="text-align: center;">Семінарське заняття 5</p> <p style="text-align: center;">Психологічні особливості ділового спілкування</p> <p>1. Роль та значення невербальної комунікації. Поза та жести. 2. Особливості ділового спілкування в різних країнах. 3. Психологічні та етнічні норми й принципи ділового спілкування. 4. Психологічні особливості підготовки та проведення ділових бесід та переговорів. 5. Способи психологічного захисту в діловій сфері. 6. Психологічні запоруки успішної реалізації процесу ухвалення рішення та підписання угоди.</p> <p style="text-align: center;">Практичне заняття 7</p> <p style="text-align: center;">Соціально-психологічний тренінг розвитку навичок спілкування</p> <p>Мета: розвиток навичок спілкування та встановлення контакту між співрозмовниками. <i>Сценарій СПТ:</i></p> <p>1. Пояснення студентам мети та задач заняття. 2. Розминка-підготовка до заняття. 3. Виконання вправ на розвиток комунікативних навичок. 4. Групове обговорення та рефлексія. 5. Завершальна вправа (тренінг).</p>	<p style="text-align: right;">2</p> <p style="text-align: right;">2</p>
<p>Знати професійно-важливі психологічні</p>	<p style="text-align: center;">Тема 10. Психологічні аспекти функціонування трудового колективу</p> <p style="text-align: center;">Лекція 13. Психологія праці фахівця (за спеціальністю з якої здобувається освіта)</p>	<p style="text-align: right;">2</p>

<p>якості фахівця економічної сфери; основні мотиви вибору підприємницької діяльності. Знати як захищати власну точку зору, не руйнуючи відносин в колективі. Уміти узагальнювати психологічні вимоги до професійно-важливих якостей підприємця, управлінця, фахівця конкретної організації. Уміти планувати та організовувати спільну діяльність в колективі; об'єднуватися з колегами для успішної роботи на загальний результат; підтримувати врівноважені стосунки з колективом; запобігати конфліктам; підбирати психологічні методи стимулювання особистісного розвитку</p>	<p>1. Вплив стандартизації виробництва на психологічний стан працівників. 2. Психологічний аспект проблеми оплати праці. 3. Психологічні особливості навчання персоналу.</p> <p>Лекція 14. Соціально-психологічні аспекти формування та функціонування трудового колективу</p> <p>1. Поняття трудового колективу. Створення колективу та чинники що впливають на ефективність роботи в колективі. 2. Малі групи, їх особливості. Міжособистісні відносини в малих групах. 3. Методи визначення соціально-психологічного клімату в колективі (універсальні незалежно від роду діяльності)</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 4 Додатковий: 2, 4, 5 Інтернет-ресурси: 3, 5, 6</p> <p>Самостійна робота студентів</p> <p>1. Проаналізувати психологічні аспекти проблем (на вибір):</p> <p>1.1. Ціноутворення на робочу силу в умовах конкуренції. 1.2. Матеріальне стимулювання праці в умовах ринкових відносин. 1.3. Механізми регулювання трудової поведінки персоналу. 1.4. Регулювання чисельності персоналу. 1.5. Нормування праці в сучасних умовах. 1.6. Ефективність використання трудових ресурсів організацій і фірм. 1.7. Впливу соціокультурних чинників на психологію стосунків у тріаді: працівник, працедавець, держава (письмовий звіт).</p> <p>2. Зробити (на вибір) психологічний портрет східного, західного або вітчизняного працівника (тренажерне завдання; форма звіту: представлення психологічного портрету в аудиторії).</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1, 3 Додатковий: 3, 4, 5, 7, 9 Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 5, 6</p> <p>Семінарське заняття 6 Професійна діяльність людини</p> <p>1. Індивідуальний стиль діяльності, зміни особистості, професійна деформація</p>	<p>2</p> <p>12</p> <p>2</p>
---	--	-----------------------------

персоналу	<p>2. Відповідальність суб'єкта діяльності: локус контролю</p> <p>3. Професіограма фахівця (за спеціальністю з якої здобувається освіта)</p> <p style="text-align: center;">Семінарське заняття 7</p> <p style="text-align: center;">Психологія трудової діяльності й організація підприємства</p> <p>1. Економіко-психологічні проблеми організації управління підприємством у ринкових умовах господарювання.</p> <p>2. Лінійна організаційна структура підприємства та функціональна організаційна структура підприємства.</p> <p>3. Лінійно-функціональна організаційна структура підприємства.</p> <p>4. Психологічні методи стимулювання особистісного та професійного розвитку персоналу.</p> <p>5. Економічна психологія суб'єктів відносин на ринку праці.</p>	2
	Усього	180
Підсумковий контроль знань – екзамен		

3. Список рекомендованих джерел

Основний

1. Бурега В. В. Економічна психологія в схемах і таблицях: навч. посібник / В. В. Бурега, О. К. Любчук. Донецьк : ДонДАУ, Апекс, 2014. 63 с.

2. Бутко М. П. Економічна психологія: навч. посіб. / За заг. ред. Бутка М. П. / М. П. Бутко, А. П. Неживенко, Т. В. Пепа. К. : «Центр учбової літератури», 2017. 232 с.

3. Ложкін, Г. В. *Економічна психологія: навч. посібник для студентів вищих навч. закладів / Г. В. Ложкін, В. Л. Комаровська. К.: ДП "Вид. дім "Персонал", 2017. 457с.*

4. Луспе О.О., Філіпчук Н.В. Self-Brand-Management та економічна психологія: навчальний посібник-практикум. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2018. 272 с.

Додатковий

1. Данчева О.В. Практична психологія в економіці та бізнесі / Данчева О.В., Швалб Ю.М. К: Лібра, 2017. 270 с.

2. Економічна психологія // Ходаківський Є. І., Богоявленська Ю. В., Грабар Т. П. – К: Центр навчальної літератури. 2016. 320 с.

3. Компанієць В.В. Економічна психологія: Конспект лекцій: у 3 -х ч. Харків: УкрДАЗТ, 2013. Ч.2. 90 с.

4. Методи прийняття рішень - Режим доступу до джерела: <https://app.box.com/s/d0adb609cfec1a5f3567>

5. Наумік К. Г. *Економічна психологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / К. Г. Наумік. Харків : ХНЕУ, 2007. 210 с.*

6. *Організаційна та економічна психологія в Україні: сучасні проблеми та перспективи розвитку [Текст] : тези X Ювілейної міжнар. наук.-практ. конф. з організаційної та екон. психології (Київ, 24-25 квіт. 2014 р.) / за наук. ред. С.Д. Максименка, Л.М., Карамушки, М.С. Корольчука. Київ : КНТЕУ, 2014. 188 с.*

7. Скуловатова О. В. *Методика аналізу зумовленості життєвого шляху особистості / О. В. Скуловатова // Практична психологія та соціальна робота: Науково-практичний освітньо-методичний журнал. 2011. № 4. С. 53-58.*

8. Скуловатова О.В. *Психологічний вплив на користувачів соціальних мереж з метою просування компанії / Скуловатова О.В. // Актуальні проблеми наукового і освітнього простору в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів / Збірник тез доповідей за матеріалами наук.-практ. конф. Т2. Мукачево: 14-15 травня 2015. С. 168 – 170.*

9. Скуловатова О.В. *Психологічні особливості просування сторінок в соціальних мережах / Скуловатова О.В. // Науковий вісник Мукачівського державного університету / Збірник наукових праць. Мукачево, 2015. Випуск 1 (1). С. 163 – 168.*

10. Скуловатова О.В. *Психологічні особливості осіб, що цілеспрямовано займаються «полюванням на призи» (promohunting) в соціальних мережах / Скуловатова О.В. // Міжнародна наук.-практ. конф. людина та соціум: сучасні проблеми взаємодії (психологічні та педагогічні аспекти). Львів: 25-26 вересня 2015. С. 93.*

Інтернет – ресурси

1. <https://sites.google.com/site/ekonomiceskaa/home> (Економічна психологія - курс лекцій з аудіо записом та семінарськими заняттями);
2. <https://sites.google.com/site/ekonomiceskaa/knigi> (Бібліотека книг з економічної психології);
3. <http://psyfactor.org> (Сайт: Пси-фактор- бібліотека);
4. <http://www.gumer.info> (Сайт: Gumer- бібліотека);
5. <http://www.twirpx.com/library/> (Сайт: Твірпх - бібліотека);
<http://2psi.at.ua/eko/0-5> (Розділ авторського сайту Скуловатової О. В. присвячений економічній психології).

¹ курсивом виділені назви видань, які знаходяться в бібліотеці ДТЕУ